

Weiss Manó (Emánuel), Weiss Regina És Gáspár Anna Éva

Ezt édesanyám fényképezte [Nagy]Váradon, 1941-ben vagy 1942-ben. A nagyanyámmal és a nagyapámmal vagyok lefényképezve. Akkor mi már Magyarország voltunk, Erdélyt átcsatolták, és édesanyámnak a legkisebb öccse Aradon volt, román részen, ott volt a határ nem messze, és küldtünk nekik egy képet, ez a kép annak a másolata. Ők küldték el nekem Izraelből úgy tizenkét éve, mert az én képeimből semmi nem maradt meg, szóval én egy gombostűt a házból nem tudtam kihozni, mindent elvittek a szomszédok. A bútorokat betették a Füstösékhez, úgyhogy mire hazaértem, a lakás teljesen üres volt, és valami lakók laktak benne, már beköltöztek oda. Anyai nagyapám, Weiss Emánuel (magyarul Manó) nagyon vallásos, becsületes ember, istenhívő volt. Szigorúan ortodox volt. Tartotta a szombatot, húsvétot [Pészah], mindenféle ünnepet. Minden reggel imádkozott, mindennel a fején, a karján. Olyan nem létezett, hogy egy reggel ne imádkozzon. Nagyon vallásos volt. Én is láttam őt imádkozni, táleszben. Kimentem a szobából, de őt ez [a jelenlét] nem zavarta. Az imákat nem volt szabad fejből mondani. Egyszer megkérdeztem tőle, hogy miért, ha minden áldott nap mondja. Nem szabad fejből mondani, mert hátha egy szót kihagysz. Tehát olvasni kell. És sokat olvasta a Talmudot is, és amellet még elolvasott egy-egy magyar regényt is, az nem akadályozta meg. Mindig azt mondta, szegény, hogy ezek a regények? vagy meghalnak, vagy összeházasodnak [a szereplők]? ezzel fejeződik be a regény. Egy nagyon művelt bácsi volt szegény, csak én voltam az, aki sokat vitatkozott. Nagyanyám, Weiss Regina is vallásos volt, de nem viselt parókát. Rájuk nagyon jól emlékszem, mert minden nyáron kinn voltam falun, [Nagy]Zerinden, hacsak nem mentünk el nyaralni. Ha elmentünk is, Borszékre mentünk, hogy hát jobb levegőt szívjunk, de még akkor is volt, hogy [Nagy]Zerinden töltöttük a vakációt. Ma is előttem van a nagy ház, ott volt a falu közepén. Volt benne ebédlő, nappali, volt az öregeknek egy hálószobája, volt egy vendégszoba, és volt a nagybátyámnak egy szobája -- akkor még nőtlen volt, azután nősült meg, miután én már nagobbacska lány voltam --, és volt konyha, és fürdőszoba is volt. Az udvaron volt egy pumpás kút, amiből a vizet egyszer egy héten a kocsis,

Gyuri bácsi felpumpálta a padlásra egy nagy tartályba, és akkor nekünk egy hétig volt a fürdőszobában vizünk. A fürdőszobában volt kazán, s kályha volt a szobákban. Nem volt gáz, most sincs gáz [Nagy]Zerinden, fával fűtöttünk. Az egyik fia épített magának az öregek mellé egy modern részt, és ők is ott laktak. Ott is volt négy vagy öt szoba. De ezt már a háború után láttam. Az udvaron teheneket tartottak, és a tejből adtak a szegényeknek. A nagyapám borzasztó jószívű volt, a szegény embereket nagyon segítette. Minden este meg reggel fejték a tehenet, és megvoltak azok az emberek, akik jöttek az edénnyel, és kapták a tejet, ingyen. Egypár szegény ember volt ott, a faluban, be voltak osztva, volt, aki reggel kapott, és volt, aki este kapott a fejből. Az nem volt feltétel, hogy inkább a zsidók kapnak. Ott nem volt zsidózás. Tudták, hogy a nagyapám a leggazdagabb a környéken, de soha semmilyen visszhang nem volt. Soha nem hallottam nagyapámat politizálni. Politikával nem foglalkoztak. Annyit tudok, hogy Regina nagyanyám odaült a rádió mellé, s mikor beszélt Hitler, akkor állandóan szidta. Ez volt az egyetlen politika. Nagyapámék télen mindig bejöttek a városba, [Nagy]Váradra. Öregemberek, állandóan orvosi felügyelet alatt kellett hogy legyenek. Őket az átcsatolás ott érte, azért lettek deportálva. Ha [Nagy]Zerinden maradnak, akkor nem deportálják őket? De sajnos elvitték őket. A nagyapám, szegény, akkor volt olyan nyolcvanhárom vagy nyolcvanöt éves, amikor elvitték, a nagyanyám pedig hetvennégy [A nagyapa a deportáláskor 79 éves, a nagymama 76 éves volt. -- A szerk.]